

Raadsavond	8 april 2019
Zaaknummer	8756
Portefeuillehouder	I.A.A. van der Meer
Opsteller	Guido van Enckevort, gvanenckevort@kaagenbraassem.nl
Onderwerp	Energietransitie, urgentie vertalen in maatregelen
Behandelaar	Oordeelsvormende bespreking en daarna besluitvorming

Beslispunten

1. Voortaan te werken met het begrip 'energieneutraal' en, met de kennis van nu, te werken met de totale energieopgave zoals beschreven in dit raadsvoorstel.
2. Als hoofddoel vast te houden aan een energieneutraal Kaag en Braassem en daaruit volgende ambities per vijf jaar te formuleren.
3. Voor de eerste periode (2020-2025) de tussentijdse doelstellingen van Holland Rijnland Energieakkoord vertaald naar een doelstelling voor Kaag en Braassem als ambitie te nemen.
4. Akkoord te gaan met de beschreven randvoorwaarden die nodig zijn om de eerste stappen te zetten richting een energieneutraal Kaag en Braassem.

Dilemma's

In de discussie rond duurzaamheid zijn in onze beleving drie dilemma's aan de orde:

- 1) Door het gebruik van meerdere begrippen (klimaatneutraal, energieneutraal, CO²-neutraal) voeren we niet dezelfde discussie.
- 2) Door het willen kiezen voor een stip op de horizon (energieneutraal in 2040 of energieneutraal in 2050) ontstaat er verwijdering in het debat, aangezien de gevolgen van die keuze, zowel financieel als ruimtelijk, niet te duiden zijn. Een aanpak gericht op maatregelen kan die impasse doorbreken.
- 3) Het niet concreet benoemen van ambities met een stip op de horizon kan leiden tot verminderde urgentie. De urgentie staat centraal en daarom komt er voor 1 juli 2019 een maatregelenpakket voor de periode tot en met 2025. Tegelijk wordt er een monitor ontwikkeld (gekoppeld aan de Omgevingsvisie) waarin de doelen en prestaties kunnen worden gevolgd en zo nodig bijstelling van de ambities en doelstelling kan plaatsvinden.

Wat willen we bereiken

Duurzaamheid is een containerbegrip dat op vele manieren uitgelegd kan worden. Ook in Kaag en Braassem is er verwarring door het gebruik van verschillende definities, waaronder klimaatneutraal, energieneutraal en CO²-neutraal. Het voorstel is om voor Kaag en Braassem in het vervolg het begrip 'energieneutraal' te gebruiken (*beslispunt 1*). De keuze voor deze term is gebaseerd op de volgende overwegingen:

- Klimaat- en CO²-neutraal staat de verbranding van fossiele brandstoffen, zowel binnen als buiten de gemeentegrenzen toe (mits afgevangen en opgeslagen). Energieneutraal doet dit niet. Het is wenselijk om over twintig tot dertig jaar vrijwel geen fossiele brandstoffen meer te gebruiken voor onze wijze van leven.
- Kaag en Braassem heeft door haar relatief grote omvang en lage bewonersdichtheid waarschijnlijk de mogelijkheid om in de toekomst energieneutraal te zijn (net zoveel energie zelf opwekken als dat we gebruiken).

- Klimaatneutraal neemt de uitstoot van *alle* broeikasgassen mee, dus ook methaan door vee en CO² door bodemdaling en verrotting van het veen. Hierover is op dit moment nog te weinig bekend om in exacte getallen of oplossingen te spreken. Dit wil overigens niet zeggen dat de uitstoot van door bijvoorbeeld verrotting van het veen buiten beeld blijft.
- Niet het belangrijkste argument maar wel degelijk een argument dat genoemd mag worden is dat we met de term energieneutraal aansluiten bij het Energieakkoord Holland Rijnland.

Zie voor een uitgebreide onderbouwing van de verschillende termen bijlage 1.

De opgave

Nu we een keuze hebben gemaakt in terminologie spreken we over de volgende opgave met de kennis van nu: Kaag en Braassem dient om energieneutraal te worden circa 2500 terajoule (= 2,5 petajoule) aan energie duurzaam op te wekken. Dit is bij autonome ontwikkeling, wat zoveel wil zeggen dat er 2500 terajoule dient te worden opgewekt wanneer we in tussenliggende periode geen energie besparen.

Hoe Kaag en Braassem die hoeveelheid zou moeten gaan opwekken, is nu nog niet te zeggen. De ontwikkelingen gaan snel, o.a. op het gebied van:

- technologie (nieuwe vormen van energie, energieopslag, doorontwikkeling)
- economie (ontwikkeling van de energieprijzen, kosten van een warmtepomp)
- maatschappij (draagvlak, urgentie, bewustwording)

De kosten

Juist door die snelle ontwikkeling en enorme opgave is het zeer moeilijk om te bepalen wanneer Kaag en Braassem eventueel energieneutraal zou kunnen zijn en wat de financiële consequenties van die doelstelling zouden zijn. Het is al helemaal onmogelijk om op dit moment een financiële consequentie te hangen aan de keuze voor energieneutraal in 2040 versus energieneutraal in 2050.

Hoe kunnen we dan ambitieuze maar realistische doelen stellen?

De onzekerheid omtrent genoemde ontwikkelingen biedt geen alibi om als gemeente en gemeenschap niets te doen. Integendeel. Er is nog enorm veel te winnen op het gebied van energiebesparing en duurzame energieopwekking.

Voorgesteld wordt om vanaf 2020 in periodes van vijf jaar de ambities te formuleren (*beslispunt 2*). Dit maakt het mogelijk om de ambities iedere vijf jaar aan te passen aan de technologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit biedt alle ruimte voor ambitie en realisme.

Wat gaan we daarvoor doen

Voor de komende vijf jaar wordt voorgesteld om de tussentijdse doelstellingen van Holland Rijnland zoals opgenomen in het Energieakkoord, vertaald naar een doelstelling voor Kaag en Braassem als ambitie te nemen (*beslispunt 3*).

Concreet gaat het dan voor de periode tot 2025 om:

- 163 terajoule aan energiebesparing bestaande uit:
 - o 100 terajoule aan warmte
 - o 38 terajoule aan elektra
 - o 25 terajoule aan brandstof
- 170 terajoule aan opwekking van duurzame energie wat gelijkstaat aan:
 - o 195.000 zonnepanelen (indien volledig uitgedrukt in zonnepanelen)
 - o 6 windturbines van 3 MW (indien volledig uitgedrukt in windturbines)

Bovenstaande doelstellingen zijn uitdagend maar niet onhaalbaar. Zeker op het gebied van energiebesparing bij woningen en bedrijven is het niet alleen haalbaar, maar ook financieel aantrekkelijk om invulling te geven aan deze doelstellingen. Wat betreft de opwekking van duurzame energie via zonnepanelen zijn er in Kaag en Braassem nog voldoende 'lege daken', met name bij agrariërs en bedrijven. Dit dakoppervlak kan een significante bijdrage leveren aan de doelstellingen op korte termijn.

In juli willen wij u een concreet pakket aan maatregelen aanbieden voor de komende vijf jaar met daarin een vertaling van de inzet van Kaag en Braassem en de voorgestelde aanpak voor overheid, inwoners en bedrijven en vertaling naar investeringen.

En onze andere ambities?

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van vele ambities en opgaves. Voor de opgaves binnen Focus met Ambitie geldt dat de vastgestelde financiële uitgangspunten leidend en kaderstellend zijn.

Uitgangspunt bij bijvoorbeeld de ontwikkeling van IKC's en de Tweesprong zal zijn om een zo duurzaam mogelijk gebouw te realiseren binnen het aanwezige budget. Dit is niet per definitie ENG, maar kan ook BENG zijn. Met het juiste gebruik zal een BENG-pand immers alsnog energieneutraal benut kunnen worden. Indien er voor het realiseren van de duurzaamheidsambitie aanvullend budget noodzakelijk is (bijvoorbeeld wanneer de TCO - *total cost of ownership* - lager wordt bij een hogere investering), zal uw raad deze keuze worden voorgelegd.

Om de komende vijf jaar ambitieus in te kunnen zetten op de tussentijdse doelstellingen is het wenselijk om een aantal (ruimtelijke) randvoorwaarden vast te stellen. Deze randvoorwaarden (*beslispunt 4*) zijn:

1. Ruimtelijke afwegingen (ingrepen in het open landschap) zijn nodig om werk te maken van grootschalige opwekking van duurzame energie;
2. Inzet op collectieve voorzieningen voor energie en warmte, zoals warmte uit de Braassem, in plaats van individuele voorzieningen aan woningen;
3. Kiezen voor een aanpak vanuit de dorpen samen met inwoners en bedrijven (*bottom-up* benadering);
4. Een voorbeeldfunctie van de gemeente.

Deze (ruimtelijke) uitgangspunten zullen voor ons de basis zijn van het op te stellen pakket aan maatregelen.

Uitvoering

Zoals aangegeven presenteren we u in juli 2019 een pakket aan maatregelen voor de komende vijf jaar met daarin een vertaling van de inzet van Kaag en Braassem en de voorgestelde aanpak voor overheid, inwoners en bedrijven en vertaling naar investeringen.

We weten één ding zeker. Als duurzaamheid een overheidsthema blijft dan gaan we de ambitie niet halen. We moeten dit samen gaan oppakken en we gáán dit samen oppakken. Ambitueus maar met gezond verstand.

Kosten

Dit voorstel brengt geen specifieke kosten met zich mee. De uiteindelijke vertaling hiervan, met bijbehorende maatregelen, mogelijk wel. Deze zullen wij inzichtelijk maken bij de aangekondigde meerjarenaanpak.

Participatie en tijdlijn

Duurzaamheid zal een prominent onderwerp worden van de op te stellen Omgevingsvisie. Met het opstellen van deze visie zal er een participatietraject worden opgezet om de vertaling van onze duurzaamheidsdoelstellingen zoveel mogelijk uit de kernen zelf te laten komen.

Risico's

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Dit is duurzaamheid.

Evaluatie

Wordt meegenomen bij de meerjarenaanpak.

Roelofarendsveen, 26 februari 2019

Burgemeester en wethouders van Kaag en Braassem,

de gemeentesecretaris,

M.E. Spreij

de burgemeester,

mr. K.M. van der Velde-Menting

Bijlagen behorend bij het voorstel

1. Bijlage 1: Uitleg terminologie
2. Bijlage 2: Raadsbesluit d.d. 3 juli 2017 betreffende Energieakkoord HR
3. Bijlage 3: Conceptbrief Holland Rijnland aan PS